

**MEGJELENÉS, KIADÓ-
HIVATAL ÉS NYOMDA**

Cluj, Kolozsvár, St. Baron
L. Pop (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Sa. N. Sz. — — 538

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJ KELET

ELŐFIZETÉSI ÁREK

Romániában
Egy évre — — 438
Félévre — — 260
Negyedévre — — 130
Egy hónapra — — 45
Egy szám ára pályaud-
varen és vidéken is 2 lei

Csehszlovákiában
Egy hónapra — 12 ct
Egy szám — 1 ct

Cluj-Kolozsvár — VI. évfolyam, 70. szám

Igazgató: **SZÉKELY BÉLA**

5683. Szíván 1. — 1923. május 15. Kedd

Krupp és Worowszky

Önmagábanve egyik sem olyan világtragédia, amely előtt riadtan áll meg az emberiség szívverése. Krupp von Bohlen vezérigazgató urat már elszállították börtönébe, de tudjisten, nem féltjük őt tulságosan a szomorú rabsorsától, amely időelött örölné fel idegeit. Valószínű, sőt egészen bizonyos, hogy egynemely német munkás a fekete szénbányák mélyéről szívesen felcserélné szabadságát Krupp von Bohlen börtönével. Ez a börtön kényelem és tisztaság tekintetében nyilván felér egy jómódu polgári lakkkal s a rabkoszt maradékaiból bizonyára jóllakna néhány üres német gyomor. Krupp ur egyéni sorsa nem aggaszt tulságosan, még attól sem féltünk, hogy le kell majd ülnie mind a tizenöt évet, amit a francia hadbíróóság kiszabott rá. Hogy mégis e kor legszomorubb emberi dokumentumának tartjuk az ítéletet, azért van, mert a vádlottak padján nem Krupp von Bohlen ült, hanem az egész német nép és az ítéletet mondott bíróból francia népszava szólt.

A lausannei orosz kiküldött meggyilkolása, ha mint elszigetelt rendőri eseményt tekintjük, minden borzalmassága és felháborító volta mellett, mégis csak egyetlen ember tragédiája, egy békés és valószínűleg derék emberé, akit oktalan gyűlölet szakított ki az élők közül. De sorsa aligha megrendítőbb, mint ama ezeké és százezreké, akiket a háború és a forradalmak pusztítottak el. Budkievic prelátnak kivégzésekor ugyanolyan fájdalom sajtotta meg az emberi sziveket, mint amikor Worowszky meggyilkolását jelentették a táviratok. És mégis a lausannei revolvergolyó mélyebben és élesebben hasított az emberiség dobhartájába, mint a világháború bögő negyvenkettesei. Mert Worowszkyban nem a büös emberre, hanem az orosz szovjet-állam képviselőjére emeltek revolvert s a merénylő nem egyéni bosszujának engedett szabad folyást, csak vak eszköze volt annak a hangulatnak, amely a mai Európa politikai atmoszféráját állandó izzásban tartja.

Krupp és Worowszky esete önmagábanve nem világtragédia, de ha behelyezzük őket az események folytonosságába, amellyel szervesen összefüggenek, ha felidézük a lelki és logikai kapcsolatokat, amelyek egésze olvasszják őket, fel kell ismerni, hogy ez a két esemény egy készülő új világtragédiának villanása, előfutárja. Egy moszkvai távirat a szarajevói gyilkossággal hasonlítja össze a Worowszky ellen elkövetett merényletet. Szarajevó volt a világháború legelső állomása. Nem hisszük, hogy ilyen közvetlen közelében vagyunk az új öldökléseknek, de, hogy egyre jobban közeledünk hozzá, azt Krupp és Worowszky esete bizonyítja. Pótlus volt ez a két ember, amelyen keresztül a népekben felgyülemlett elektromos feszültség első kirobbanása megtörtént. Mert az emberiség újra telítve van a gyűlölet és öldöklés robbanóanyagával s ha idejében nem veti ki őket lelkéből, előbb-utóbb elkövetkezik az új világkatasztrófa, amely elpusztítja azt is, amit az első tűzvészől megmentettünk. Krupp és Worowszky: fájdalmas dokumentumai e hanyatló kornak. A harctereken nem ölhetik egymást a nemzetek, mert hivatalosan béke van, a tömegek még nem vájhatnak egymás husába, de áll a harc, a hamu alatt izzik a parázs s amikor már tulnag a harcikedv, kirobban a Kruppok és Worowszkyk eseteiben. Ezzé lett az emberiség: Zöldasztalhoz ülnek Lausanneben, hogy a „békét“ kovácsolják s a vitába mindennél döntöbben szól bele egy revolvergolyó. Mert ma még a revolvergolyó az erősebb érv.

Változatlanul tart a román diákság sztrájkja

Bezárják a diákokotthonokat. A bukaresti egyetemi tanács a numerusz klauzusz ellen

(Kolozsvár, május 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári egyetem román diákjai tudvalevőleg bojkottálják az egyetemet. Az előadásokat, mint azt már többször megirtuk, csak a zsidó diákok és a kivezényelt katona orvosnövéndékek látogatják. Az egyetemi tanács, amely annakidején elrendelte, hogy mindazokat, akik ötnél több napot mulasztanak igazolatlanul, eltávolítják az egyetemről, újabb öt napi gondolkodási időt adott a diákságnak. Ez a terminus május tizenhetedikén jár le. A diákokotthonokat azonban az egyetemi tanács rendeletére már holnap bezárják.

A diákság vezetői intranzigensek

A „Centru Petru Maior“ diákegyesület vezetősége ma délelőtt gyűlést tartott. A gyűlésen elhatározták, hogy mindaddig, míg az egyetem katonai megszállás alatt van, tartózkodnak az előadások látogatásától. Ha az egyetemről kivonják a katonaságot, akkor is csak az esetben hajlandók megkezdeni az egyetem látogatását, ha a zsidók nem vesznek részt az előadásokon.

A bukaresti egyetemi tanács a numerusz klauzusz ellen

Bukarestből érkezett távirati jelentés szerint a miniszterelnök tegnap tanácskozást tartott Florescu igazságügyminiszterrel. A tanácskozás eredményeképpen Florescu a legszigorubbant utasította az ifjúi törvényszéket, hogy az esetleges diákszavargások ellen legtelje-

sebb szigorúsággal lépjen fel és az első rendezendő kísérlet alkalmával tartóztassa le a zavargókat.

Tegnap Bukarestben az egyetemi tanács Pangrati rektor elnökletével gyűlést tartott. A gyűlésen elhatározták, hogy az egyetem falai között minden gyűlést eltiltanak.

Leszögezték továbbá, hogy az egyetemi tanács ellene van a numerusz klauzusz megvalósításának. Végül elhatározták, hogy az előadásokat feltétlenül folytatják és a szükséges rendet katonai erő igénybevételével tartják fenn.

Elkészült az új egyetemi szabályzat

A „Monitorul Oficial“ mai száma közli az új egyetemi szabályzatot. Az első szakasz szerint minden egyetemi hallgató a beiratkozásnál aláírásával kötelezi magát arra, hogy a rendet fentartja és respektálja az iskolai hatóságok által hozott összes intézkedéseket és szabályokat, valamint a fenyítő rendszabályokat az intéstől egészen az összes egyeteméről való kizárásig.

A rendelet további részében szabályozza a diákegyesületek működését, amelyek csakis rektorok engedélyeivel létezhetnek. Minden egyes fakultáson felállíthatók ilyen egyesületek és pedig kulturális vagy sportcélokkal, vagy pedig területiális (megyei) alapon alakulva. Az egyetemi tanács ellenőrzi a diákegyesületek működését és joga van ezeket a egyesületeket feloszlantani.

Viharos szópárbaj Sassu miniszter és Lupu között

Sassu Luput, Lupu Sassut leplezi le. Fuzionálnak az ellenzéki pártok

(Bukarest, május 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara egyik legutóbbi ülésén az ellenzéki harc hevében Junian képviselő azzal vádolta Sassut, hogy liberális miniszteri tárcát elnyeréséért 1917-ben cserbenhagyta politikai elbarátait, akik Jasiban megalakították a demokrata munkapártot. Sassu replikájában kijelentette, hogy azért nem lépett be a munkapártba, mert a párt vezetője, Lupu annakidején a király detronizálásának és Románia bolsevizálásának tervével foglalkozott.

Lupu, aki a gyűlésen nem volt jelen, hirtelen utján szólította fel Sassut, bizonyítsa állításait. Sassu a „Viitorul“-ban válaszolt és bejelentette Lupunak, hogy bizonyítékait kész a kamara elé terjeszteni.

A kamara csütörtöki ülésén — mint azt az Uj Kelet jelentette — Lupu felszólította Sassut, hogy igazolja vádjait. Sassu arra hivatkozott, hogy erre vonatkozó iratai nincsenek kéznél, mire Orleanu elnök a szombati ülést tűzte ki az ügy letárgyalására.

Mit akart a munkapárt?

A szombati ülésen Sassu miniszter legelőször is sajnálkozását fejezte ki afelől, hogy Junian képviselő támadásával olyan dolgok nyilvánosságra való hozását teszi szükségessé, amelyek közte és Lupu között, aki régebben személyes és politikai barátja is volt, történtek. Ezután rátért a Jasiban 1917 tavaszán — mondotta Sassu — Lupu Jasiban felszólított, lépjen be a munkapártba, amely a Bratianu-kormány eltávolítását és Diamandi elnökletével új kormány szervezését tűzte ki céljaul.

— 1917 tavaszán — mondotta Sassu — Lupu Jasiban felszólított, lépjen be a munkapártba, amely a Bratianu-kormány eltávolítását és Diamandi elnökletével új kormány szervezését tűzte ki céljaul.

Kitör a vihar

Mihalache közbeszólásával félbeszakítja Sassut mire Farcasanu kvestor teleje kiáltja: Fogja be a száját szemtelen paraszt. E szavakra óriási

tumultus támadt a kamarában, az ellenzék tagjai öklükkel verik a padokat és erőlyesen kérik Farcasanu rendreállítását. Az elnök a nagy zajban öt percet felfüggeszti a gyűlést.

A gyűlés újbóli megnyitása után Orleanu elnök felszólítja Farcasanut, hogy vonja vissza szavait.

Farcasanu kijelenti, hogy Mihalache ostobrameluk kitejézzel sértette meg Sassut, ha Mihalache szavait visszavonja, ő kész visszavonni szavait.

Mintán megállapítást nyert, hogy Mihalache a nekitulajdonított kijelentést nem tette meg, Farcasanu visszavonja szavait.

Lupu összeköttetésben volt orosz forradalmárokkal

Az incidens után Sassu tovább folytatta beszédét. Megkérdeztem Luputól — mondotta — hogyan képzeli a Bratianukormány eltávolítását Lupu azt felelte, hogy összeköttetésben van forradalmár orosz katonákkal és tisztekkel és ezek segítségével reméli végrehajtani tervét.

Sassu e szavaira a többségi képviselők óriási viharban törnek ki. Szégyen! gyalázat! kiáltják Lupu felé.

— Szégyen volna, — feleli Lupu — ha igaz volna. Sassu állításai azonban szemenszedett valótlanok.

— En erre azt feleltem Lupunak, — folytatja Sassu — ön vagy örült, vagy gonosztevő.

— Ha ön ilyen kijelentést tett volna — veti közbe Lupu — kiutasítottam volna, lakásomból.

Mihalache újból félbeszakítja Sassut, mire Duca megjegyzi, hogy türehtelen az a hang, amit Mihalache a parlamentben használ. A nagy zajban Mihalache válaszcavai elvesznek.

— Lupu — folytatja Sassu — összekötést keresett az orosz szovjetkörökkel, de ezek nem fogadták.

— Ez hát Lupu árulása — veti közbe Mihalache?

— Ez bizonyítja, hogy az orosz segítség megkísérelése akadályozta meg a parasztpárt bűnös tervének végrehajtását — válaszolja Sassu.

Az ellenzék e szavakra irónikus tapsviharban tör ki.

Az antiszemita Lupu

Sassu ezután párhuzamot húz Lupu 1917-beli és mostani politikai álláspontja között. Vádolom Luput, — mondja — hogy 1917-ben vad antiszemita vezér volt.

— Szemtelen hazugság — tiltakozik Lupu. Az elnök Luput rendreutasítja és figyelmezteti, hogy újbóli rendezés esetén fegyelmi bizottság elé utasítja.

Végül Sassu Lupu londoni küldetésének eredményeit kritizálja és burkolt gyanúsításokkal illeti Luput. Lupu, Misu király személye körüli miniszterre hivatkozik, aki vele egyidejűleg tartózkodott Londonban. Majd részletesen válaszol Sassu vádjaira.

Hogy lett Sassu miniszter

Sassu — mondotta — hogy kompromittálhasson, egyik birtokában lévő levelemnek elejéről és végéről néhány sort olvasott fel bizonyos politikusoknak, így többek között Bratianu Vintilának is, aki ezért hálából ipartügyi miniszternek nevezte ki.

— Én nem bántam meg, hogy Sassut miniszterre neveztem ki, — veti közbe Bratianu Vintila. — Az azonban, aki annakidején önből belügyminiszterét csinált, a parlament előtt fejezte ki előlötti sajnálkozását.

„Sassu számomra halott”

— Különben is — folytatta Lupu — Sassu állításait egyáltalán nem tudja bizonyítani. Sassu mai viselkedése után számomra örökre meghalt.

— Ön a halálatot óhajtja? Márcsak ön miatt is örökké kellene élnem — replikázik Sassu.

Lupu ezután részletesen ismerteti tízéves politikai pályafutását. Leszögezi, hogy utjában mindig csak a becsület vezette. Többször cserélt pártot, de meggyőződést sohasem.

Sassu felelni akar, de Lupu újból leint: „ön meghalt a számomra” — mondja.

— Bebizonyítottam, — mondja végül Sassu — hogy Lupu nem forradalmár, hanem oppor-tunista.

Ezzel az ülés véget ért. A képviselőknek a marasestii tünemények részvétele miatt a kamara pár napos szünetet tart. A legközelebbi ülés hétfőn lesz.

Mégis fuzionál a nemzeti és parasztpárt

Pár nap óta ismét tárgyalások folynak a román nemzeti párt és a parasztpárt megbízottai között. A parasztpárt Lupu, Mihalache, Pán Halipa és Madgearu, a román nemzeti pártot pedig Maniu Gyula, Vajda, Pop-Csicsó és Dan Sever képviselik. A most folyamatban levő tárgyalások arra irányulnak, hogy a két párt a kormány megbuktatása céljából folytasson közös harcot. Ezideig a mostani ülészek végeig folytatandó együttes akcióra nézve jött létre a megegyezés, vagyis június hó 1-ig.

Ugyátszik azonban, hogy ezek a tárgyalások másegyéb körülményeket is kívánnak tisztázni. Egyes lapok jelezték már, hogy Averescu pártja szeretne a nemzeti párttal megegyezni. A Tara Noastra legutóbbi számában Goga Octavian tollából megjelent cikk sorai közt is ilyen gondolatok bujkálnak. Szombaton tizenegy órakor a román nemzeti párt végrehajtóbizottsága Pop-Csicsó elnöklété alatt ülést tartott. Ezen Maniu jelentést tett a különböző politikai pártok politikusaival folytatott tárgyalásokról. Vázolta továbbá azt a tervet, amelyet a jelenlegi ülészek, valamint a nyár folyamán kitejtendő politikai harcban követni szándékoznak.

* Egyedüli izletes ort. konyha Szatmáron a Berkovits étterem, Városi bérpalota.

Cukorka és csokoládé raktár

Lusztig és Nussbächer
Calea Regele Ferdinand 31. sz.
Szállítunk postán,
utánvét mellett. 1439

Széna-tér 10. szám

Ki akarnak lakoltatni egy hadiözvegyet három árójával. Egy fejezet a Kálváriák Könyvéből

Bäumel Antal sápadt arccal szédült be a hetedik szára kapuján. Még ott bujkált becsült szemében az örökös álom, amelyből három évi pihenés után most lelketlen földi halandók riasztották fel. Rokkant tagjait halálos fájdalom gyötörte, de érezte, hogy nem ott a baj, hanem a szívet is meg akarják gyilkolni. Tántorgó léptekkel került a trónus elé s ott megállott, némán, csak a két széme könyörgött irgalmat.

— Világ Ura, nekem három kis árva porontyom van otthon és fiatalon elhervadt özvegyem. Mig én lent éltem, akkor sem volt valami fényes dolguk, de most nyomorultan éheznek, fáznak és a szegényes hajlékot is el akarják venni a fejük felől. Könyörülj rajtuk.

A könnyek elfojtották a tekintete szavát. És az Isten széthajtotta az örök Fényesség tájának ágait és kitekintett a zöld lombok között, melyek mindegyikén egy-egy elmúlt világ pihant.

A májusi napsütésből kissé félénk bizonytalansággal botorkáltam le a homályban megbúvó kölépcsőkön. Egy nyomorék nagylány állotta utamat, aki kálváriás arccal mondott nevetető meséket a vele játszó gyerekeknek. Megkérdeztem, jó helyt járok-e, mire a nagylány lekuszott a lépcsőről és betolta magát a szuterén egyik ajtaján.

— Szerén, egy ur van itt.

Ketten jöttek ki. Egy hetvenesztendős, galambosz asszony, csupor a kezében és mellette egy fiatalabb, hervadtarcú nő: a lánya. Alig férték el az ajtónyílásban és a szemükből ssidő ijedtség omlott rám: a hatóságtól való félelem. Megnyugtattam őket, mire jobb időkre emlékeztető kémszólattal intett nekem a fiatalabb, hogy menjek balra, ott van az ő lakása. De még nem szoktam meg a sötétséget és a fal mentén tapogatózom el a nyitott ajtóig. A nyomor felémcsapódó szaga elhessegette rólam az utcáról hozott orgonaillatot és én elfuló lélegzettel léptem be a kétméteres cementüregbe. Ugy éreztem magam, mintha élve rámcapták volna egy kökopsó fedelét.

Benn voltam özvegy Bäumel Antalné lakásában. Engedelmet kértem és meggyújtottam a liliputi asztalkán busongó gyertyát, mert ide sohasem sűt be a nap. Azután egyetlen pillantással az agyamba rajzoltam egy fakultfajú agyat, amelyhez nem lehet hozzáfutni, mert a varrógép elzárja az utat, azután pöttömnyi kályhát, amelyben hűtszámra nem pattog a zsaratnok, egy összetakolt stelázsit néhány edénnyel és két kiselejtezett széket. A berendezés. És mialatt a vörösdolgozott-szemű asszony a sötét miatt mentegetőzött, valaki vékony csengettűhangon szól hozzám, az ajtó mögül.

— Bácsi, olyan szép új ruhám van. Nevetőszemű, kurtaruhás kislány volt. Barát-ságosan csicsgergett tovább.

— Az otthonból kaptam... Bäumel Jolán vagyok... négyéves...

Ezalatt az anyja is összeszedte a bátorságát és én zavaros szorongással hallgattam végig az ő nyomorúságát: egy fejezetet a Kálváriák Könyvéből.

— Szegény férjem kereskedő, azaz inkább zsidó volt és a Galamb-utca 10. szám alatt lakunk, mint fiatal házaspár. De nem sokáig éltünk együtt, mert jött a háború és az uram az első évben bevonult. Magamra maradtam és azzal tartottam fenn magam, hogy varrni jártam. A keresetből azonban nem tudtam fizetni a házbért és akkor költöztem ide, a Széna-tér 10. szám alá. A ház egy Baconi nevű magánzóé, aki a Nagyszamos-utca 14. szám alatt lakik. Az öcsém, Weisz Izsák bérbevette a szomszédban lévő pékműhelyt. Ennek a kamrája volt ez a szoba s mert ugyis üresen állott, behurcolkodtam. Két hónapig fizettem érte a házbért, de az öcsém kijelentésére, hogy a kamra az övé, többet nem fizettem.

— Néha-néha kaptam egy kis segítséget az uramtól, aki egypárszor szabadságra is jött, de nekem egyre többet kellett dolgoznom, mert közben megszületett a legnagyobb gyerek, a Matyi, aki most hétéves, azután jött Jolán és amikor ki-tört a forradalom, a férjem rokkantként jött vissza a frontról. Két évig élt itthon és nem tudott keresni, pedig a család megszaporodott a harmadik gyermek, Adolfjal, akinek születése után, 1920.

januárjában, az uram meghalt huazonnyolcéves korában. Özvegyen maradtam három gyermekemmel és nyomorogtunk, mert a háromszáz lej, amit havonta varrással megkerestem, nem volt elég. Azonkívül a lakás is rossz, kályha nem volt benne, az ebédet anyámnál főztem meg, ha volt és hosszú teleken át jéghidegben aludtunk, sötétben és dohos levegőben.

— Husvét előtt az öcsém átadta a sötétét, mert beteges és beállott a Renner-börgyárba. Az új tulajdonosnak szüksége van erre a szobára és beszélt a házigazdával. Baconi kétszer is járt itt, legutóbb csütörtökön és nem a legbarátságosabb modorban felszólított, hogy három napon belül adjam át a lakást. Én szívesen mennék al innem, de egy hete szaladgálok hiába más szoba után. Most itt állok a veszedelem előtt, hogy kitesznek az utcára. Pedig most már az anyagi helyzetem türethető lenne, mert az amerikai Joint, vagyis az Árvagondozó nagyobb összeggel segít. Most 1200 leit kapok, a múlt hónapban 900 leit adtak és megígérték, hogy ha sikerül lakást kapnom, a Joint fogja a lakbérémet fizetni. A két nagyobbik gyerek pedig a Napközi Otthonba jár. Messze van ugyan, két kilométer innen a Magyar-utca s ezt az utat négyszer teszik meg naponta, de mit csináljak, ha én nem tudom őket eltartani. Munkát nem vállalhato ebben a szűk lyukban, de meg nincs is világitás, már három hete elromlott a villany, a szemem pedig úgy fáj már a sok varrástól, hogy félek a megvakulástól...

Még beszélt, sokáig beszélt a szerencsétlen asszony, úgy ömlött belőle a panasza, mint nyári estéken a zápor és én nem tudtam megnyugtani.

... Főnn az égben összecsapódtak az örök Fényesség fájának ágai és az Ur elkomorult arccal vetett még egy pillantást a városra, melynek kiesői vannak talán, de szíve nincs.

Assér Lemil

Eredeti gyári árak! Eredeti gyári árak! 1438

„HELIOS”
kötött-szövött árugyár lerakata
Cluj, Piața Unirii
(Főter)
7.

Óriási választék kötött és szövött árukban, harisnyák és keztyűkben!

Budapest Berlin

GYERMEK ÉS SPORT-KOCSIJAI NAGY KÉSZLET MIATT MÉLYEN LESZÁLLÍTOTT ÁRBAN

FISCHER ALBERT ÉS TÁRSA
CLUJ, CALEA REGELE
FERDINAND
61

Berlin Budapest

Legolcsóbban fest, tisztít az

UNIO
gőzmosógymár
Cluj, C. Reg. Ferd. 133
1383

Irodaberendezések
Kopenetz gépezemű asztalosműhelyben olcsón szerezhetők be

Cluj, Honvéd-utca 92

(7)

tőjától.)

Vértés

templon

felépítés

előadás

jait szól

két me

pontja

össze T

ortodox

indult

nyerjen

mely m

Ha

a gyűjt

áldozat

kozatno

meghala

adnók

mellyel

például

legtekin

leszállit

fel az é

magának

ablakok

járulni

kis mun

sebb po

hogya e

szeretete

friss zsid

iskolát T

Fe

Nagys

(Ka

tártták

nében a

nyúlását.

Sfatur

Michelson

viseltette

A

lnók rom

neg. Bár

keresh

aktualit

nemtördd

tartásával

terekedő

akkor az

lezorganiz

tényező,

Minden e

Ezu

el és biz

egységese

A

titkára te

umt mag

A jelenté

statulnak

dését.

Bár

kérdését,

tőseget és

titkár és

erélyesen

tagok ré

vda a dol

nak kerék

hogy ösz

ban való

kritikájuk

lévő mozg

Sán

nyilvános

megbeszél

teit érinté

Cra

utasította

nem fizett

tára állan

Temesvár liceumot épít

Miképen folyik a gyűjtés. Vörtes Adolf dr. nyilatkozata

(*Temesvár, május 14. Az Uj Kelet tudósítójától.*) Az Uj Kelet közölte annakidején Vörtes Adolf dr. hitközségi elnök nagyszabású templomi beszédét a temesvári zsidó liceum felépítéséről. Ismertettük Kovács Ödön dr. előadását is, mely a gyárvárosi hitközség tagjait szólította sorompóba, közös munkára. A két mélyérzésű beszéd jelentős akció kiinduló pontja volt, mely ma már teljes egységbe fogja össze Temesvár három hitközségének — az ortodox, neolog és statusquo — zsidóságát. Megindult a munka, hogy öszre saját épületében nyerjen elhelyezést a temesvári zsidó liceum, mely most a Lloyd vendégszeretét élvezi.

Ha csak azt jelentenék, hogy megindult a gyűjtés és a temesvári zsidóság becsületes áldozatkésztséggel veszi ki a részét, ha felsorakoztatnók a százezer lejt, sőt negyedmilliót meghaladó adományok, sorát csak haloványan adnók vissza azt a példátlan lelkeséget, mellyel Temesvár iskoláját építi fel. De akadt például egy üvegkereskedő, a Bánság egyik legtekintélyesebb polgára, aki a cseh gyárból leszállítva nemcsak teljesen ingyen ajánlotta fel az épület teljes üveganyagát, de kikötötte magának: ő, az ősz ember akarja bevágni az ablakokat, kezemunkájával is hozzá akar járulni az iskolájához. És e példa nyomán egy kis munkássereg alakult, a város legtekintélyesebb polgáraiból, akik téglát akarnak hordani, hogy ezzel is reprezentálják azt a végtelen szeretetet, mely hajlékot emel a most serdülő friss zsidó nemzedéknek. Így épít zsidó középiskolát Temesvár zsidósága.

Felkerestük Vörtes Adolf dr. hitközségi

elnököt, az iskolaépítőakció spiritus rektorát, aki a munkáról a következőket mondotta el az Uj Kelet olvasói számára:

Az iskolaépítési akció lebonyolítása a legteljesebb egyöntetűséggel folyik. Kun Richárd vezetésével száztágu bizottság alakult, mely a gyűjtés munkáját végzi. A gyűjtés úgy folyik, hogy három tagu csoportok — mind a három hitközség képviselőiben egy-egy testületi tag — keresik fel azokat, kiknek áldozatkésztségre számíthatunk.

Építésszek, mérnökök külön munkát fejtenek ki. Mindegyik önálló tervet készített, melyek összeegyeztetése most folyik. A vállalkozók a termelőknél közvetlenül, önköltségi áron fogják beszerezni a szükséges építési anyagot.

Arravonatkozólag, hogy mekkora összeget vettünk számításba a liceum felépítésére — nem nyilatkozhatom még. A begyűlt összeg nagyságához képest fokozatosan fogjuk felépíteni, illetve megfelelően kiegészíteni. — Temesvár város tanácsa már ki is jelölte azt a területet, melyet az iskola részére átenged. A tanács határozata közszemlére van kitéve s a hónap végén már a hivatalos árverést is meg lehet tartani.

A gyűjtés eredménye iránt kilátásaink a legjobbak, mert örömmel állapítjuk meg, hogy Temesvár zsidósága egységesen karolta fel a liceum ügyét s úgy hisszük, nem lesz akadály, hogy a legrövidebb időn belül saját épületünkben folytathassuk azt a munkát, melyet most csak mások vendégszeretetéigénybevételével tudunk lebonyolítani.

Nagyszabású tiltakozásra készülnek az uzsorabíróságok ellen

A Sfatul kolozsvári közgyűlése

(*Kolozsvár, május 14. Az Uj Kelet tudósítójától.*) Vasárnap délelőtt nagy érdeklődés közepette tartották meg a Kereskedők Tanácsának ülését a Sfatul két héttel azelőtt elhalasztott közgyűlését. A bukaresti központ Toma Dobrescu, Sfatul Negustoresc országos alelnökével, Frideric Michelson pénztárossal és Joun Constantinnal képviseltette magát.

A közgyűlést Craciun Gyula ügyvezető alelnök román és magyar nyelvű beszéddel nyitotta meg. Rámutatott az egység fontosságára, aminek a kereskedelmi világban sohasem volt olyan aktualitása, mint éppen most, amikor a hatóságok nemtörődomségével, sőt gyakran ellenséges magatartásával kell megküzdeni. Ha ezenkívül még a kereskedők maguk között sem tartanak össze, akkor az egész üzleti élet ki van téve a legnagyobb teozrganizáció veszélyének és nem lesz hatalmi tényező, amely a kereskedelem érdekeit megvédi. Minden erőnk forrása az összetartás.

Ezután Ghili, a Reunionea elnöke szólt fel és biztosította a közgyűlést, hogy a jövőben egységes lesz a kereskedők tábora.

A titkári jelentést Muth Mihály, a Sfatul titkára terjesztette elő román és német nyelven, amit magyarul Somogyi Miksa főtítkári ismertetett. A jelentést terjedelmesen és behatóan érintette a Sfatulnak a kereskedők érdekében kifejtett működését.

Bárdos Jenő felvetette az uzsorabíróságok kérdését, amelynek kapcsán élesen kritizálta a vezetőket és erélytelenséggel vádolta őket. Muth Mihály titkár és Somogyi Miksa vezértitkár a támadást erélyesen visszautasították és kijelentették, hogy a tagok részvétele, nemtörődomsége fejlesztette a dolgokat, ahol most vagyunk. Minden akciónak kerékkötői éppen a kritikusok voltak. Ahelyett, hogy összetartásra, a tagdíjak befizetésére, az akcióban való részvételre serkentenek a kereskedőket, kritikájukkal csak elsekélyesítik a már folyamatban lévő mozgalmakat is.

Sándor Samu követeli, hogy a legnagyobb nyilvánosság előtt, ne pedig zárt ajtók mögötti megbeszélésekkel intézzék a kereskedők közös érdekeit érintő ügyeket.

Craciun alelnök a vezetőség nevében visszatartotta a vádakat és kimutatta, hogy a tagok nem fizették rendszeresen a tagdíjakat, a Sfatul pénztára állandóan üres volt és szükség esetén nem

tudtak küldöttséget meneszteni Bukarestbe, mert nem volt pénz, amivel a költséget fedezni lehetett volna.

Ezután az évi zárszámadást terjesztették elő, majd az új költségvetést tárgyalták. Minthogy az előirányzott kétszáz ezer lej nem fedezheti a kiadásokat, a közgyűlés a jobbmódu kereskedők évi tagdíj járulékait hatszáz lejre emelte a kiskereskedők évi tagdíja azonban továbbra is kétszáznegyven lej maradt.

Sámuel Jenő dr. felhívta a közgyűlés figyelmét arra a sajtópropagandára, amely az utóbbi időben a kereskedők ügyét elősegíteni és támogatni igyekezett. Ezért az önzetlen támogatásért köszönetet mondott a sajtónak. A közgyűlés élénk helyesléssel fogadta Sámuel dr. kijelentését.

Somogyi Miksa főtítkári az uzsorabíróságok kérdésével foglalkozott behatóan és rámutatott azokra az esetekre, amelyeket feltétlenül reparálni kell, ha a kiskereskedői egzisztenciákat meg akarjuk menteni. Felsorolta az általunk már ismertett büntetéseket. Élénk színekkel festette le a szomorú helyzetet, amelyből nincs is más kiút, mint az ország kereskedőinek egységes fellépése. Javaslatot terjeszt elő egy országos kongresszus összehívására, amelyben az uzsorabíróságok kérdését, minden oldalról megvilágítva, mutatnák meg a kormányknak. Sérelemnek tartja, hogy ma is a három évvel ezelőtt kibocsátott dekrétum alapján kezelik a kereskedelmi nyereséget. A kongresszus nagy arányokban demonstrálná az ország kereskedőinek összetartását, amit fokozni lehetne azzal, hogy a kongresszus napján az ország minden kereskedője zárva tartaná üzletét. A kongresszus tömeges utcai felvonulást rendezne és a kereskedők memorandumát monstreküldöttség juttatná a kormányhoz.

A javaslat egyhangú elfogadása után Craciun alelnök bejelentette a tisztikar és a választmány lemondását. Rózsa Mór alelnök a lemondás indokairól és új kialakulások szükségességéről beszélt és örömmel üdvözli a Reunionea román kereskedők szövetségének csatlakozását a Sfatulhoz, ami mindenesetre a kereskedők egységét, tehát erejét fogja növelni.

A közgyűlés megejtette a választmány és tisztikar választását. Elnök lett: dr. Jon N Evidan, alelnökök: Szele Márton, Juliu Craciun és Schwartz Jakab. Vezértitkár: G. Romanovici, főtítkári So-

mogyi Miksa, pénztáros Somlyai Mihály. Választmányi tagok: J. Florea, Jon Ilescu, Victor Ilescu, Alexandru Anca, Anton Pop, Jonel Aldica, Petru Pop, Aurél Lázár Decei, Rózsa Mór, Hienz Vilmos, Gutfried Adolf, dr. Sámuel Jenő, Hann Frigyes, Kovács Dezső. Cenzorok: Blaga Emil, Biró Andor és Sallak Dezső. Pótcenzorok: Rosca Miklós, Katz Ignác és Horosz Ignác.

A választás után Dobrescu Toma, a bukaresti Sfatul kiküldött alelnöke köszöntötte az új választmányt. Üdvözölte a főtítkárnak azt az indítványát, hogy országos kongresszuson és monstre felvonulásokon tiltakozzon a kereskedővilág a sérelmek ellen, amelyek napról-napra súlyosabbá teszik a romániai kereskedők helyzetét. Az a véleménye, hogy demokratikus országban az ilyen nagyszabású megnyilatkozásokat respektálni fogják azok, akiknek kezében van az ország irányítása. Munkára buzdította a kereskedőket és újból hangoztatta a szolidaritás nagy fontosságát. Délben a vendégek tiszteletére bankett volt, amelyen a sajtót melegen köszöntötték.

ZSIDÓ KÖZÉLET

Állandó propaganda bizottság Aradon. Aradi tudósítónk jelenti: Az aradi zsidóság vezető emberei — úgy a neológia mint az ortodoxia részéről — Schütz Henrik dr. elnök-lésével ülést tartottak, melynek során Schütz Henrik dr. széles koncepciójú beszédében mutatott rá arra, hogy a zsidó egység gondolata a zsidó sajtó, az Uj Kelet széleskörű támogatását teszi szükségessé. Kifejtette, hogy bár felfogása eltér a cionistákétól, az Uj Kelet támogatása egyetemes zsidó kötelesség, mert a zsidóság egyetlen napilapja biztos és megnyugtató garanciáját adta annak, hogy az egységes zsidóságot szolgálja minden frakcióra való tekintet nélkül. Schütz Henrik dr. beszédének hatása alatt Kerpel Izso indítványára elhatározták, hogy állandó propaganda bizottságot választanak, amely a legteljesebb rendszerességgel vezet majd az egység és az egységes lap programját. A bizottság elnöke Schütz Henrik dr. lett, tagjai pedig Leopold Zsigmond, Raskó Miksa, Kerpel Izso, Szenes Károly, Flamm Miksa, Kornis Márton, Halpern Miksa, Pepper Sándor, Bornstein Márton, Pichler Sándor, Irom N. és Epstein Simon. A hölgyek részéről a bizottságban Halpern Miksáné vesz részt, aki az aradi nők propaganda munkájának technikai vezetését vállalta.

Felavatták a marosvásárhelyi cserkészeket. Marosvásárhelyi tudósítónk jelenti: Engelberg Dezső dr. főparancsnok vezetésével a napokban avatták föl a marosvásárhelyi zsidó cserkészeket. Az avatóünnepség, amely a zsidó óvodában folyt le, az esküvetéssel kezdődött, mely után Engelberg dr. buzdító beszédet mondott a fiúknak, akiket Welster Kálmán a helyicsoport, Tihanyi Dezső a „Barisszia“, May György a temesvári cserkészek nevében üdvözölt. A felköszöntőkre az újonnan felavatott cserkészek nevében Rosenfeld Endre, a sómúrák nevében pedig Várnay Teri válaszolt. Az ünnepély után Schwartz Antal hitközségi elnök határos beszédében kijelentette, hogy az ifjúság helyzetének javítására a hitközség mindent meg fog tenni. Bejelentette a hitközségnek azt a határozatát, hogy megalapítja a zsidó gimnáziumot. A bejelentést a közönség helyesléssel vette tudomásul.

A marosvásárhelyi ortodox hitközség közgyűlése. Marosvásárhelyi tudósítónk jelenti: Vasárnap délelőtt a marosvásárhelyi ortodox hitközség rendkívüli közgyűlést tartott, hogy az újonnan jóváhagyott alapszabályok értelmében a választásokat előkészítse. A közgyűlésen negyvenöttagú választási bizottságot választottak. Általános a vélemény, hogy az új elnök Hirsch Jenő lesz, aki ezt a tisztséget már régebben is évekig viselte és a zsidó közélet terén való ténykedésével közmegebecsülést szerzett magának.

* Tapéták a legmodernebb és művészi kivitelben, bársony, selyem és legszebb mintákban kaphatók a Friedmann-féle könyvkereskedésben Kolozsvárt, Főter 26. Szobák és lakások tapétázását vállalom. Minták vételkötelezettség nélkül megte-

Békét akarunk...

Erdélyi chalucsvérimnek, a mi falunkban Erec Jiszraelben

Tunt századok átka, igája nyakunkon,
Rogvasztja inunkat a régi kereszt,
De itt az idő, hogy izom kifeszüljön
S rázkódjon a nép is egy rettenetést.
Belünket eléggé kimarta az éhség,
Vérünk, buta vérünk, hullott eleget:
De vége legyen, jön az élet, a munka,
Békét akarunk, s kenyeret, kenyeret.

Békét akarunk s kiviruljon a népek
Testvérestülése a béke nyomán.
Testvér, haki bárki, marokra fog ást
A világromokon, ha hívő, ha pogány.
Az élet egyetlen értéke a munka
S ha eddig egyetlen sohasem lehetett:
A munka jog is, — követeljük a munkát,
Békét akarunk, s kenyeret, kenyeret.

A munka jogában mindenki egyenlő
És éljen az Élet, a munka jogán.
Legyen otthona minden dolgozó népnek,
Ha magyar, ha orosz, ha zsidó, ha román.
Pusztuljon a gyűlölet, éljen az Élet,
S ha már lehetetlen a szent szeretet:
Népek proletárja, hazátlan zsidó nép,
Békét akarunk legalább s kenyeret.

Földnélküli nép, — népnélküli földünk
Sugaras keleten, csupa ké, csupa rom.
De a munka jog is s jog a béke, az otthon:
Jer szántani, vetni az ősgugaron.
Ragadjanak ást, törjék a göröngyöt
Érdesre maródott zsidó tenyerek:
Ha mi turjuk a rögjét és vetjük a magját
Békét aratunk s kenyeret, kenyeret.

Giszkalay János

— A hősök napján ünnepel a vasut is.
A bukaresti CFR. vezérigazgatósága közzétette a kolozsvári üzletvezetőséget, hogy ma us tizenhetedikén az összes romániai vasutak képerces szünettel fognak áldozni a háboruban el-
asott hősök emlékének. Csütörtökön déli tizenkét órakor a vonatok két percig megállanak, akár áll-
omásán vannak, akár a nyílt pályán.

Fűszer és gyarmatárak
legelőnyösebben

Bermann W.
nagykereskedőnél Cluj,
Piața M. Viteazul 39.
Telefon 76. 1493

Még sehol és soha

nem voltak kaphatók
készen olyan kitűnő

öltönyök,
felöltők,
fluruhák,

1488 mint most

KATZ és MENDEL

cégnél Cluj, Főtér 10. szám.
Szövetek nagy választékban.

**Harisnya, keztyű és kötött-
árukülönlegességek
eredeti gyári árban**

BLATT
1894 kötött-szövött áruháza
Cluj-Kolozsvár, Főtér 13

Anglia is visszautasította Németország utolsó ajánlatát

Poincaré bejelent a megszállás fentartását. Elkeseredett hangulat Németországban. Belgium mozgósít. Klutasították a Krupp-család egyik nőtagját a Ruhr-vidékről

(London, május 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az angol kormány tegnap a következőt válaszolta a német javaslatra:

Gondos figyelembe részesítve a német javaslatot, az a meggyőződés alakult ki a kormány tagjai között, hogy a német jóvátételi ajánlat elégtelen és nem alkalmas a helyzet szanálására. A német javaslat nemcsak hogy csalódást keltett, de kedvesetlen következményekkel is járhat. Az angol kormány sokkal komolyabb ajánlatra számított. Németország egész sor nemzetközi kölcsön eredményétől akarja függővé tenni a jóvátétel kifizetését. Ilyen ajánlat mégcsak tárgyalás alapjául sem szolgálhat. Az angol kormány ajánlja Németországnak, dolgozzon ki újabb javaslatot, mert ha a jóvátételi kérdést a legközelebbi időben hathatósan meg nem oldják, ez súlyos politikai és gazdasági konfliktusba döntheti Európát.

Az angol válaszcikkkel egyidejűleg Poincaré hosszabb beszédet mondott Comeroiben:

— Nem felejtjük el évszázadok tapasztalatait — mondotta Poincaré. — A háború mindig nemzeti ipara volt a németeknek. A császári korok meghonosították a hízlegés és a hazugság rendszerét. Azt reméltük, hogy a köztársasági Németországot eltér ettől a rendszertől. Ez nem történt.

Krassint hívősen fogadják Londonban

Svájc és a Vatikán részvételt fejezte ki Worowszky özvegyének. Lausanneban kihirdették az ostromállapotot

(Lausanne, május 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Svájci szövetségi tanácsa vasárnap délelőtt Stutz szövetségi tanácsost Worowszky özvegyéhez küldötte, aki előtt Stutz kifejezte a szövetségi tanács részvételt Worowszky meggyilkolása felett. Ugyancsak részvétnyilatkozatot tett Ahrens sajtófőnök és a megsebesült titkár előtt.

A merénylet következtében Svájcban rendkívül izgatott a hangulat. A kommunista párt propagandára használja ki a Worowszky elleni merényletet. Waadt kantonban emiatt hétfőn

ostromállapotot léptettek életbe.

Az angol-orosz ellentét még mindig nagyon éles. Londoni jelentés szerint Krassin megérkezett az angol fővárosba azzal a céllal, hogy az angol-orosz konfliktus elsimítását megpróbálja. Krassin ötszáz aranyrubelt akar felajánlani a lefoglalt

A mai valutapiac

Zuhan a német márka. Esnek a nyugati devizák

(Kolozsvár, május 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) A mai zürichi nyitáson a márka ismét zuhant, elérte az eddigi legalacsonyabb zürichi árfolyamát, 125-öt. Belföldön a zürichi esés hírére a kínálat állandósult. Márkát már 45-ért is lehetett kapni. A berlini tőzsdén a hausse következtében a külföldi értékek emelkednek. A nyugati devizák lanyhulása ma is tartott. Svájci frankot 37-40-ért adnak. Belföldön a magyar koronában a nagy kínálat megszűnt. Ennek következtében a magyar korona javult.

Irányzat: Márkában és nyugati devizákban további esés.

Május 14-én 100 lejért fizettek Kolozsvárt:

3300—3450 magyar koronát,
21000—21100 német márkát,
0.47¹/₂—0.47³/₄ dollárt,
33600—33800 osztrák koronát,
9.61—9.62 olasz lírát,
7.22—7.23 francia frankot,
2.71—2.72 svájci frankot.

Valutapiac május 14-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1382¹/_e, London 962, Newyork 210¹/₂, Róma 1010, Zürich 3760, Prága 623, Bécs 29.75, Budapest 4.10, Berlin 53.

Bukarest. Valuták: Márka 80—82, léva 150—160, török líra 140—150, font sterling 975—976, francia frank 1400—1405, svájci frank 3825—3850, líra 1010—1020, drachma 260—270, dinár 210—215, dollár 208—208¹/₂, napoleon 780—800, osztrák korona 30—30¹/₂, magyar

meg. Megvárjuk, amíg Németország tudatára ébred új helyzetének.

Amíg ez nem következik be, benmaradunk a Ruhr-vidéken.

A német javaslat visszautasítása és Poincaré beszéde ismét kiélesítette az ellentétet Németország és az antant között. Számolni kell azzal, hogy az utolsó német javaslat visszautasításából komoly konfliktus származhat. Németországban olyan hangulat uralkodik, amely még egy javaslat alóterjesztését valószínűtlenné teszi. Belgiumban ugylátszik számolnak ezzel a körülménnyel. Brüsszeli távirat jelenti, hogy a kormány hétfőn

mozgósította a műszaki, vasuti és táviró csapatok négy évfolyamát.

Ezeket az évfolyamokat haladéktalanul behívják. A hadügyminiszter és vasutügyi miniszter, valamint a vezérkar főnöke állandóan együtt vannak és fontos megbeszéléseket tartanak.

A Ruhr-vidéken a Krupp-itelet óta a helyzet rendkívül feszült. A megszálló csapatok parancsnoksága vasárnap kiutasítási végzést kézbesített Krupp Berta asszonynak. A kiutasítás úgy szól, hogy négy nap alatt el kell hagynia a Hugel-villát és távoznia kell a Ruhr-vidékről.

angol halászcsozósért. Az angol kormánynak az az álláspontja, hogy csak nagy óvatossággal hajlandó Krassin-nal tárgyalni, mert — mint a „Temps“ írja — Angliának nagyon rossz tapasztalatai vannak a szovjet korrektségéről és szavahihetőségéről. Londonban általában nyugodtan várják a keddi alsóházi vitát az orosz kérdéscről.

Vasárnap későn este Rómából távirat érkezett, amely a Vatikán részvétnyilatkozatát közli Worowszky özvegyével.

A Vorowszky helyébe ideiglenesen kinevezett gróf Batovszkyt, Ahrens titkárát, kiutasították Svájcba, mivel a svájci hatóságokat rágalmazta.

Moszkvai jelentése szerint a szovjetkormány elhatározta, hogy Worowszky meggyilkolása a svájciak összes oroszországi koncesszióinak megsemmisítésével fog válaszolni.

korona 385—390, cseh korona 615—618, lengyel márka 50—55.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 125—119, Newyork 556¹/₂—556, London 2572—2569, Páris 3670—3680, Milano 2710—2700, Prága 1652¹/₂—1652¹/₂, Budapest 10¹/₂—10¹/₂, Belgrád 580—580, Bukarest —, Varsó 112¹/₂—116, Bécs 78—70, Bécs lebélyezett 78—70.

Páris. Nyitás: London 70, Newyork 1519, Berlin 40, Róma 73, Prága 45, Bukarest 725, Zürich 279¹/₂.

Berlin. Nyitás: Róma 2225, London 213000, Newyork 46500, Páris 2050, Zürich 8300, Prága 1400.

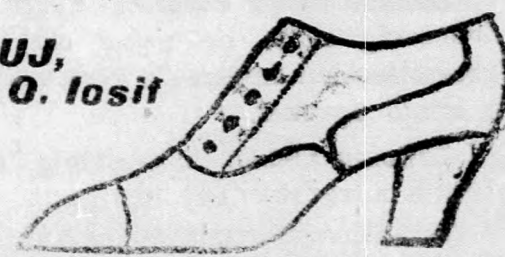
A budapesti devizaközpont hivatalos arfolyamai: Márka 14—16, fontsterling 24200—24800, líra 259—269, szokol 156—162, lengyel márka 118—1300.

* Egészségét biztosítja, ha Brázy sosborszeszt használ. Kapható mindenütt.

RÓTH cipész

CLUJ,
Str. St. O. Iosif

volt
Szép-
utca

H I

Az Uj Kelet az egyet napilapja.
Az Uj Kelet cikkeinek jelölésével engo előfizetési árak: Egy félévre 240 lei.
Felelős szerkesztő: M

Az Uj K

Négyéves kiz után az Uj Kelet kifejléséhez, amely szánta: az egyet lett. Felmagasodva sorát a zsidóság érdekeinek védelmé Jólés érzéssel látja erdélyi zsidóság amelyet számára a lemben az Uj Kelet árnyalatra való tek a saját lapjának teréte küzd és a m eszméért.

Az Uj Kelet Altruista célokkal ságot és sohasem v tok, mint más la eppen ezért csakis fel anyagi létét. Ne sem hatalmi párt hat tehát sem kiv szubvencióra.

Az utóbbi hód nyersanyagok áll előállításai költségei hogy egy-egy pélo önköltséget sem f

további megjelenés nek vagyunk a lap emelni, amint azt

szükségessé teszi. E táborunkra csak az

hárítani, amelynek kodni nem tudur

rekszünk, hogy o léseért lapunk g

nagyobb terjedelmé szám továbbra is le kívül a hét más na

nagyobb oldalszám A kényszerítő

kezdve az Uj Kele ten fölemeljük. Az

kezők: Egy óra Negyedévre Félévre Egész évre Egyes példány ára is 3 lei.

Hiszük, hogy ják a kényszerül még nagyobb lel

az egyetemes erdél len napilapjának t

— A trónörö jelentik: Károly tálytábornokká, a nokává és aeronaut

— Tiszteigés Az ujonnan kineve

nél ma az ipartestü kolozsvári közület

többek között az E szervezet egy kü

vezetésével. A kü reményének adott

mester a sajtónak működésre. Utalen

megismételte azt, a alkalmával mondot

nem akar egyebet nemzetiségre és val

mindenkinek javá ezen a téren ő mag

sát. Ha van a köz zálni való, akkor a

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
Előfizetési árak: Egy hónapra 45 lei, negyedévre 130 lei, félévre 240 lei, egész évre 450 lei.
Felelős szerkesztő: Marlon Ernő dr.

Az Uj Kelet olvasóthos

Négyéves küzdő és felvilágosító munka után az Uj Kelet elérkezett programjának ama kifejléséhez, amelyre a parancsoló élet és a sors szánta: az egyetemes erdélyi zsidóság lapja lett. Felmagasodva a pártérdekeken, minden sorát a zsidóság egységes, nagy céljainak és érdekeinek védelmére küldi harcos küzdelembe. Jóleső érzéssel látjuk, hogy a helyzetére eszmélő erdélyi zsidóság felismerte a nagy értéket, amelyet számára a jogiért folytatott küzdelemben az Uj Kelet jelent és ma már pártárványra való tekintet nélkül, minden zsidó a saját lapjának tekinti az Uj Keletet, amely érte küzd és a mindnyájunknak közös, nagy eszméjéért.

Az Uj Kelet nem magánvállalkozás. Altruista célokkal indítottuk útjára ezt az újságot és sohasem vezettük rideg üzleti szempontok, mint más lapvállalatokat. Az Uj Kelet éppen ezért csak olvasóinak táborára építheti fel anyagi létét. Nem áll sem magánérdekeltség, sem hatalmi párt szolgálatában. Nem számíthat tehát sem kívülről jövő támogatásra, sem szubvencióra.

Az utóbbi hónapokban a munkabérek és nyersanyagok állandó drágulása miatt a lap előállítási költségei oly mértékben emelkedtek, hogy egy-egy példány előfizetési díja még az önköltséget sem fedezi. Hogy az Uj Kelet további megjelenését biztosíthassuk, kénytelenek vagyunk a lap árát olyan arányban felemelni, amint azt a drágulás elkerülhetetlenül szükségessé teszi. Hűséges és áldozatkész olvasótáborunkra csak azt a különbözetet fogjuk átbarítani, amelynek fedezéséről másképp gondoskodni nem tudunk. Ezzel szemben odatörünk, hogy olvasóinkat a mérsékelt emelésért lapunk gazdagabb hირanyagával és nagyobb terjedelmével kárpótoljuk. A szombati szám továbbra is legalább 12 oldal lesz, ezenkívül a hét más napján is a lehetőség szerint nagyobb oldalszámú lapot fogunk adni.

A kényszerítő okok miatt május 15-étől kezdve az Uj Kelet előfizetési árát mérsékeltten fölemeljük. Az új előfizetési árak a következők:

Egy óra	60 Lei
Negyedévre	170 "
Félévre	320 "
Egész évre	620 "

Egyes példány ára pályaudvaron és vidéken 3 lei.

Hiszük, hogy olvasóink méltányolni fogják a kényszerdiktálta elhatározásunkat és még nagyobb lelkesedéssel fogják felkarolni az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság egyetlen napilapjának ügyét.

Az Uj Kelet kiadóhivatala

A trónörökös kinevezése. Bukarestből jelentik: Károly trónörökös a király hadosztálytábornokká, a hegyi vadászrezd parancsnokává és aeronautikai felügyelővé nevezte ki.

Tisztelegések Utalea polgármesterénél. Az újonnan kinevezett kolozsvári polgármester-nél ma az ipartestület vezetősége és több más kolozsvári közület is tisztelegett. Megjelent többek között az Erdélyi és Bánati Újságírószervezet egy küldöttsége is dr. Pál Árpád vezetésével. A küldöttség vezetője annak a reményének adott kifejezést, hogy a polgármester a sajtónak módot ad a komoly együttműködésre. Utalea polgármester válaszában megismételte azt, amit hivatalba való beiktatása alkalmával mondott munkatársunknak, hogy nem akar egyebet, mint a város fejlesztését, nemzetiségre és vallásra való tekintet nélkül, mindenkinek javát kívánja előmozdítani és ezen a téren ő maga is kéri a sajtó támogatását. Ha van a közérdek szempontjából kritizálni való, akkor a jogos kritikát is elvárja a

sajtótól. Elő feladata lesz a költségvetés rendezése, a vízvezeték, a villamosítványok rendezése, a malomárók vízzel való ellátása és kitisztítása. Már a mai napon sikerült katonaságot is kapnia fontos vízszolgáltatási célokra, úgy hogy kedden már valószínűleg zavartalan lesz Kolozsvár vízellátása. A polgármester szíves szavak kíséretében ucsuzott az újságíróktól, magköszönvén a tiszteletét.

Csütörtöki országos munkaszünet lesz. Május tizenhetediké egyike a kötelező munkaszüneti napoknak. Erre vonatkozólag Popovici Valér kolozsvári rendőrprefektus a következő rendeletet adta ki: Nr. 3047—1923. A hazáért elhunyt hősök emlékére f. hó 17-én rendezendő nemzeti ünnepre való tekintettel a következőket rendeljük el: Az összes köz- és magánépületek, valamint az összes kereskedelmi intézetek, az összes kávéházak, vendéglők, üzletek felfüggesztendők a román nemzeti zászlóval a 2542—1923. sz. rendeletünk értelmében. Az összes üzletek, raktárak és iparengedéllyel bíró műhelyek, — dohánytözsdek, a folytonos tűzzel dolgozó üzemek és gyárak, valamint a kávéházak, éttermek, mészárszékek és péküzletek kivételével — a vasárnapi általános munkaszünetre vonatkozó intézkedéseket kötelesek végrehajtani. Tekintettel arra, hogy a fenti napon délelőtt 11 óra 59 perckor Bukarestben a Carol-parkban az ismeretlen hősnék ünnepélyes eltemetését tartják meg, a kegyesség áhítatos jelét adva a hősök légiójáért, akik a szent ügyért feláldozták életüket, Cluj város valamennyi templomában meg fogunk gondolni az összes harangok e nap déli 12 órájától kezdve 12 óra 15 percig, azonkívül pedig pont 12 órától két percig meg fog állni mindenféle autó- és kocsiközlekedés, az összes helyiségekben, üzletekben, gyárakban és üzemekben pedig meg fog szünni mindennemű munka.

A dicsőszentmártoni nitrogéngyár beszüntette üzemét. A dicsőszentmártoni nitrogéngyárnak, mint ismeretes, a földgázszolgáltatási díját fölemelték a háromszorosára. Ez rendkívül megdrágította az előállítási költségeket, úgy hogy a gyár termékei nem bírják a versenyt. Így történt, hogy a gyár beszüntette a napokban üzemét.

A nagyváradi lakbérilők a városi üzemek ellen. Nagyváradról jelenti tudósítónk: A nagyváradi lakbérilők szövetsége vasárnap délután gyűlést tartott. A gyűlés, amelyen a bázisurak küldöttei is részt vettek, tiltakozott a városi közüzemek gazdálkodása ellen. Kifogásolták, hogy a víz- és csatornázási díjakat a városi tanács száz százalékkal felemelte. A gyűlés általában állást foglalt az üzemesítési politika ellen, amely szerintük nem vezet jóra, mivel az adminisztrációt megneghezíti. Kéri, hogy a további üzemesítéseket szüntessék be és az eddigieket pedig fejlesszék vissza.

Letartóztatták a bolgár emigránsok elnökét. Szófiából jelentik: Caranujul főügyész, a bolgár emigránsok elnökét és Jostov tábornokot, a katonai igazságszolgáltatás volt vezetőjét és sok más macedóniai előkelő személyiséget letartóztatták és a Sliven-börtönbe vitték. A börtönök telve vannak macedóniakkal.

Megválasztották a nagyváradi ügyvédi kamara új vezetőségét. Nagyváradról jelentik: A nagyváradi ügyvédi kamara tegnapi közgyűlésén a költségvetési vita során dr. Berkes József ügyvéd indítványozta, hogy az irodai és szolgazemélyzet fizetését emeljék fel ötven százalékkal, mert a mostani fizetésükkel nem tudnak tisztességesen megélni. Dr. Ardelean ügyvéd nagy derűség közepette közbeszól: ki akar ma tisztességesen megélni? Végül is a közgyűlés megszavazza a fizetésemelést. Ezután az új ügyvédi rendtartás alapján megválasztják a kamara új vezetőségét. A választáson a hivatalos lista győzött. Eszerint elnök dr. Kiss Döme, titkár dr. Cocian János, ügyész dr. Turla Miklós lett.

Hét és félmilliót érő műkincset loptak el egy kriptából. A szászsebesi rendőrség körözöveletet adott ki ismeretlen tettesek ellen, akik május 11-én éjjel betörték a városi köztemető egyik nemescsaládi sírboltjába. A betörők két antik vázát loptak el hét és félmillió lej értékben. A két füles amfora valamelyik ókori görög szobrász műve, negyven centiméter magas, huszonegy széles, falait domborművű ornamentumok és szatiralakok díszítik.

Még nem készült el az új menetrend. Négy hete konferenciáznak Bukarestben az egyes üzletvezetőségek delegátusai, hogy a június elsején megváltozó vasuti menetrendet összeállítsák. Az óriási munkát még nem tudták befejezni ezért az új menetrendet csak nagy késéssel fogják falragaszokon a közönség tudomására hozni. Sassy-Nagy László, a kolozsvári üzletvezetőség menetrendi osztályának főnöke kijelentette az Uj Kelet munkatársának, hogy az új menetrendben, amelyet a jövő héten fognak véglegesen összeállítani, lényegesebb módosítás nem lesz. A lapokban jelzett új vonatokat elsején forgalomba helyezik.

Halálraítélték a franciák négy németet. Párisból jelentik: A düsseldorfi haditörvényszék kémkedésért négy német polgárt halálraítélt.

Fejlesztéssel kereste az igazságot. Néhány nappal ezelőtt Szakács Simon gazdasági cseléd kiment a Házsongárd-mögötti tanyájukra. Két idegen szekeret talált ott, a lovak pedig a tilosban legelésztek. Szakács elhajtotta az állatokat és zálogul az egyik szekérről elvett egy láncot. A tulajdonosok másnap visszajöttek a láncért, de mert a szolga már beszovalgattatta azt gazdájának, Máncsi Sándor csurilai gazda baltával véresre verte Szakácsot, aki csak husz napon belül gyógyuló súlyos sérüléseket szenvedett. Máncsi ellen a rendőrség eljárást indított.

Házasság. Klein Andor Kolozsvárról eljegyezte Schmiel Iduska urleányt. (Minden külön értesítés helyett.)

Salamon Klemma kiasszonyt Marosvásárhelyről eljegyezte Felsner József vaskereskedő Marosvásárhely. (Minden külön értesítés helyett.)

Dr. Erdélyi Emil, a marosvásárhelyi zsidóság egyik vezető tagja, eljegyezte Heller Helént Déváról.

A Kisszamos mint bűnpártoló. Lusz-tig Ferdinánd kolozsvári lakos följelentést tett a rendőrségen ismeretlen tettesek ellen, akik szombat éjjel tizezer lej erejéig maglopták. A tolvajoknak könnyű dolguk volt, mert a kiszaradt Szamosárok medrén át minden nehézség nélkül közelíthették meg a Postakert-utca 3. számú házat, amelynek padlásajtóját betörték és egy láda fémerneműt vittek el onnan magukkal. A rendőrség tegnap este razzíát tartott, amelyen két lojalakozásnélkülit tartóztattak le, akiket gyanúsítanak, hogy ők követték el a betörést.

Kimutatás a kórházi betegek rituális élelmező bizottságának 1923 áprilisi működéséről. Kiosztott ebédek száma (áprilisban) 869 adag, kiosztott reggelik száma (husvét alatt) 312 adag, kiosztott vacsorák száma (husvét alatt) 312 adag, kiosztott bor 26 liter és kiosztott tej 130 liter. **Bevételek:** Adományokból 620 lei, betegek hozzájárulása 785 lei, tagdíjakból 11.090 lei, ételmegváltásból 682 lei, templomi adományból 3.558 lei, és perselyből 921 lei. Összesen 17.656 lei. **Kiadások:** Igazgatási költség 2.100 lei, ételhordásért 4.100 lei, jutalékok 1.694 lei, tejért fizetve 1.258 lei, konyhai kiadások 283 lei, segélyek 170 lei és e havi egyenleg 8.051 lei. Összesen 17.656 lei. Cluj, 1923 május elsején. Mózes Elek jegyző, Lzrael Fülöp gondnok, Neumann Mórné elnök.

Halálragázolta a vonat. Vasárnap délután hat órakor Kujbusz János földmives, Apor-utca 78. szám alatti lakos ittasan haladt a Renner-börgyár előtt és bár a vasuti sorompó tilosra állott, át akart jutni a vasuti töltésen. Ugyanabban a pillanatban robogott arra a 127. számú bukaresti személyvonat. A mozdony kabátjánál fogva elkapta Kujbuszt és a tizmeternyre lévő vas jelzőoszlophoz vágta. A szerencsétlen ember szörnyethalt. Dr. Buja, a rendőri bizottság orvosa megállapította, hogy Kujbusz agya teljesen szétzúzódott, a bordái összetörték és az állkapcsa is eltört. Holttestét a törvényszéki bonctani intézetbe szállították.

Bürger-gyarak Tg.-Mures vegyészeti osztálya szállít minden mennyiségben terpentint és ásványolajmentes carboneumot.

A legdivatosabb és legolcsóbb ruhák csak Schwartz Adolf uri divat szabónál Forduló-u. 1. sz. alatt készülnek.

Elegáns tavaszi ruhákra legújabb divatu himzések divatlap szerint gyönyörűen készülnek a „Műhimző szalonban“ Str. Memorandului 15. (v. Unió-u.) Ugyanott plissirozás, gouvrirozás minden nagyságban.

KÖZGAZDASÁG

Elkészült az új spekulációs törvény

A nagykereskedő 30, a kiskereskedő 20 százalék hasznot számíthat fel a költségekkel együtt. Fogyasztó csak kiskereskedőtől vásárolhat

(Kolozsvár, május 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Beszámoltunk már arról, hogy az uzoratorvényt revízió alá vették. A tárgyalások most már befejezést nyertek és elkészült az új törvénytervezet ideiglenes szövege, amely azonban a mai formájában aligha fogja kielégíteni az érdekelteket.

A tervezet első részében külön választja az importöröket a közvetlen termelőktől és amíg az előbbire nézve a valuta általános hullámzását állapítja meg döntő tényezőként, addig a termelők a termelési tényezők hullámzásától függően tudják árait megállapítani. A törvény módot ad arra, hogy az árakat a kereslet és kínálat arányában világparitásban állapítsák meg, ami a legsúlyosabb drágaságra fog vezetni, tekintettel arra, hogy a román árak a legtöbb belföldön előállított cikre, a világparitáson alul vannak.

Az új törvénytervezet a nagykereskedők számára husz százalék nyereséget állapít meg, ebben az összegben azonban a költségek is benne vannak. Kétségtelen, hogy ez a megállapítás feborítja a kereskedelmet, mert hiszen ma a költségek megállapítása olyan fontos tényező, hogy ezt a nyereségbe beleszámítani nem lehet. A kiskereskedőknek tervezet

harminc százalékot állapít meg maximális haszon képen, a természetesen itt is a költség beleszámításával.

A törvénytervezet korlátozza annak lehetőségét, hogy a termelők és a nagykereskedők áruikat közvetlenül a fogyasztóknak adják el. Olyan intézkedés lenne ez, mely a szabadkereskedelemnek sarkalatos elveivel ellenkezik és az állam részéről olyan beavatkozás, melyet a kereskedelem nem tűrhet meg, hacsak nem akarja kiszolgáltatni úgy magát, mint a fogyasztók érdekeit egy olyan elhibázott gazdasági politikának, melyek mindannyian kárát valljuk.

Súlyos hibája a tervezetnek az is, hogy nem szabály abban a kérdésben, mi történik akkor, ha az importőr vagy a termelő nem a kereslet és kínálat szerint állapítja meg az árakat, amikor is az iparügyi, vagy pedig a kereskedelemügyi miniszter maximális árat állapít meg.

Hiányos abban is, hogy az előbbi esetben a minisztériumnak minden cikre joga van-e ármaximálásra, vagy pedig csak az elsőrendű szükségleti cikkekre vonatkozóan?

A tervezet végleges szövegezése most készül el és a javaslat a jövő hét folyamán már a parlament elé kerül.

Lendvai Emil távozása az Erdélyi Bank éléről. Napok óta tartja magát a hír, hogy Lendvai Emil az Erdélyi Bank éléről távozik. Információink szerint Lendvai vezérigazgató már évekkal azelőtt meg akart válni a bank éléről, de csak akkor, ha a bank továbbfejlesztését új elhelyezéssel biztosította. Ennek most érkezett el az ideje, a bank ebbeli munkássága befejeződött és így Lendvai Emil valóra válthatta elhatározását. Egyik lap Lendvai Emmillel kapcsolatban azt írja, hogy a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank igazgatósága Budapesten a kolozsvári vezérigazgató távozása mellett foglalt állást. Ez azért sem tehető a valóság, minthogy a Pesti Magyarok az Erdélyi Bankkal való nexusa már tőlével elszűnt. A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank tanácskozásának tehát semmi ingerenciája nem lehetett Lendvai vezérigazgató távozására. Információink szerint különben is Lendvai Emil kitűnő aktivitását egy nagyobb erdőipari vállalatnál fogja érvényesíteni.

A közép-európai államok vasutainak bérebevétele. Bukarestből jelentik: Hír szerint egy amerikai szindikátus a népszövetség elé javaslatot terjesztett, mely szerint hajlandó a közép-európai államok vasutait bérbevenni és egységes vezetés alá helyezni. A szindikátus kiküldöttjei a terv megvalósítása érdekében bizalmas tárgyalásokat folytattak már a római, prágai, bécsi, bukaresti és budapesti kormányokkal és a kormányok közül csupán a prágai helyezkedett elutasító álláspontra.

Kizárási indítvány egy nyomdávállalat ellen. A „Brassói Lapok“, „Uj Kelet“, „Ellenzék“ és „Ujság“ c. lapok kiadvállalatai közös beadvánnyal fordultak az Erdélyi és Bánsági Grafikai Iparosok Szövetségének kolozsvári központjához, amelyben azt követelik, hogy a Szövetség zárja ki tagjai közül a Keleti Ujság kiadvállalatát, a Lapkiadó és Nyomdai Műintézet Rt.-ot. Erre a lépésre az indította a felsorolt lapokat, hogy a Keleti Ujság megsértette az öt lapnak azt a megállapodását, amellyel a lapok árát és terjedelmét egységesen szabályozták. A lapok ezt a megállapodást dr. Weisz Sándorral, a Keleti Ujság igazgatójával, épen ennek kezdeményezésére kötötték meg a Grafikai Iparosok Szövetsége útján. A Keleti Ujság több az-

zal a szokatlan ürüggyel tagadta meg a többi lapvállalatok által már végre is hajtott megállapodás teljesítését, hogy dr. Weisz ügyvezető igazgatónak a részvénytársaság igazgatóságától nem volt felhatalmazása ilyen természetű megállapodások kötésére. A vállalatok kizárási indítványukat azzal indokolták meg, hogy ilyen előzmények után semmiféle összeköttetést sem tarthatnak fenn a Lapkiadó és Nyomdai Műintézet részvénytársasággal, sőt ugyanazon Szövetséghez sem tartozhatnak.

A budapesti mintavásár. A budapesti mintavásárra még mindig érkeznek jelentkezések. Brassó, Marosvásárhely és Kolozsvár kereskedelmi és iparkamarái körzetéből eddig négyszázharmincan jelentkeztek. Az iparkamara megbízásából dr. Kiss Béla kamarai titkár a kormánytól különvonatot kért. A különvonatra vonatkozó válasz Bukarestből még nem érkezett meg. Budapestre azonban ma távirat érkezett, amely jelzi, hogy május 17-én az erdélyi kereskedőket Biharkeresztesen a magyar államvasút különvonata várja, amely délután hat óra harminckor indul és egyenesen megy Budapestig.

A kolozsvári bódétulajdonosok sérelme. A Széchenyi-téri bódésok ma Muth Mihály, a Sfatul titkárnak vezetésével küldöttségileg jelentek meg dr. Utalea polgármester előtt azzal a panasszal, hogy a közigazgatási bizottságnak tavaly májusban kiadott rendelkezésén sérelem esett. A rendelkezés szerint tudniillik egy személy csak egy sátornak lehet a tulajdonosa és akinek nyílt üzlete van, az sátrat egyáltalában nem tarthat. Ez a humánus intézkedés elrendeli a sátrak sorrendjét is. Az elsőbbség a sorban annak jut, aki az iparengedély régebbi tulajdonosa. Ezt mindeztől meg is tartották, ma azonban Vonica Demeter turókereskedő akinek a Széchenyi-téren üzlete van, sátorra jogosító iparengedélyt mutatott fel és követelte, hogy az első sátor helyén ő emelhesse fel árusító bódéját, míg a többiek vonuljanak egy bódé helyre beljebb. A polgármester a küldöttség kérését méltányosnak és jogosnak tartotta és megígérte, hogy intézkedni fog az iránt, hogy a bódétulajdonosok ne eshessék sérelem.

SPORT

A vasárnapi mérkőzések

(Kolozsvár, május 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) A várakozásnak megfelelő eredménnyel végződtek a vasárnapi bajnoki mérkőzések. Meglepetést a II. osztályu bajnokságban a Spárta veresége hozott. A Spártát a folyton javuló Aesculap győzte le. Nem várt eredménnyel végződött a Victoria marosvásárhelyi kirándulása.

Universitatea—CFR 0:0.

Bíró: Koncz Rudolf. Mindkét csapat legjobb felállításában vette fel a küzdelmet, mely különösen az első félidőben az Universitatea győzelmével kecsegtetett. Az U. belső csatárai stílusos kombinációkkal közelítették meg a CFR kapuját csak a döntő pillanatokban késlekedtek a lövésekkel. A félidő vége felé hatalmas vihar keletkezett, mely miatt a játék pár percere félbe is szakadt. A második félidőben a CFR is lábrakap, de csatárai nem igen veszélyeztetik a kaput. Az Universitatea legjobb emberei az újból szereplő Deutsch, Guga és Bonciocat. A CFR-ből kitűntek a Végh-testvérek és Ujfalvi. Koncz kifogástalanul végezte feladatát.

Haggibbor—KMTE 4:0 (3:0).

Bíró dr. Vatiannu. A mérkőzés mint az előrelátható volt a Haggibbor biztos győzelmét eredményezte, bár a munkás csapat dicséretre méltó önfeláldozással igyekezett a gólok számát csökkenteni. A Haggibbor különösen az első félidőben gyönyörködtetett stílusos szép játékkal és ellenfelét állandóan védekezésre szorította, minek eredménye volt Reményi Mózes, Rosenberg három szép gólja. A második félidőben a Haggibbor egy újabb gólt ér el Mózes révén, azután a csatárok bár állandóan a munkás csapat térélfelén tanyáznak, megelégszenek a góllövés dicsőségével és az elszántan védekező KMTE-nek sikerült a további góloktól megvédeni kapuját.

A Haggibborból kitűnt Lázárovits és Braun indolens játéka, míg a KMTE minden egyes tagja igyekezett a tudásbeli fogyatékoságot lelkesedéssel pótolni. Dr. Vatiannu elnőzően bírskodott.

Aesculap—Spárta 1:0 (0:0).

Bíró: Petrán. A másodosztályu bajnokság döntő fontosságú mérkőzését az Aesculapnak sikerült Pop góljával a maga javára eldönteni a így a másodosztályu bajnokság győztese a Nagyenyedi TK lesz.

Marosvásárhelyen a Victoria 3:1 arányu vereséget szenvedett a közepes képességű CFR Muresul-tól, míg egy kombinált csapatuk eldöntetlenül mérkőzött a Tordai SC-al.

Szatmáron a Szatmár—Nagyvárad ifjúsági válogatott mérkőzést a szatmári ifjúsági válogatott csapata nyerte meg. Eredmény 2:0 (1:0).

Nagyváradon Törökvs—Makabbea mérkőzésből a szerencsésebb Törökvs került ki 2:0 arányban győztesként.

Aradon a Gloria—CFR 1:0 arányban győzte le az Olympiát, míg az ATE eldöntetlenül mérkőzött a Vulcáni SC-val.

Nagyenyeden a KAC 3:0 arányban győzött az ottani NTK ellen, míg a mérkőzést megelőző atlétikai versenyen Vajna (KAC) új rekordot állított be 3:32 cm.-el a rudugrásban.

Budapest vasárnapi futballeredményei nag meglepetést hoztak, a bajnokság favoritja, az UTE vereséget szenvedett. **Vasas—UTE 2:1 (0:1)** az UTE éri el a vezetőgólt Priboj révén, a második félidőben a Vasas kiegyenlít és Katzer révén a győztes gólhoz jut. **MTK—MAC 3:1 (1:0)**. **III. kerület—Zugló 4:1 (2:0)**. Nagy meglepetés **Törökvs—KAC 1:1**. VAC, a budapesti zsidó csapat, eldöntetlen félidő után 3:0 arányban biztosan győzte le a MAFC-ot.

* **Tennisz és uszói felszerelések**, tornacikk nagy választékban érkeztek Sugár & Co. sportáruházába Cluj, Calea Victoriei 5. (v. Kossuth Lajos utca.) Tenniszütők hurozását és javítását vállaljuk. Kérjen árjegyzéket.

SZÍNHÁZ

Kedd: Végállomás. (8 órákor. Premier let 52. Sorozat) Szerda: Végállomás. (8 órákor. Rend 131. B. Sorozat) Csütörtök: Rigoletto. (val. Felemelt kezdete 8 óra nézőtérre vezet szám 395)

A színház

A végállomás. drámai személyzet csak vesz, a főszerepeket Ceelle Lajos fogja. A végállomás előadás harmadik felvonásában **Sándor Erzsébet** az érdeklődés Sándor iránt: **Verdi Rigoletto** művésznő legparádés énekelné.

Nagy Ilonka J pénteken a Magyar fog színrekerülni rend helyarákkal Juliát vé játsszani.

Sándor Erzsébet lépése. Szombaton es színrre. Ez lesz az ideai előadása, mert együtt Burián Károly. Sár Radolpheot fogja ját

A mozi

Egész sorát a mozgónyélképshínháza emelkedőbbek: A Tűz kedden az Urániában kerül színrre. Az álla Apollóban. A gyöngy regénye kedden az E Urániában látható. A színrre az Egyetem mo tem-mozgóban adják rikai filmjúdonságot Nösténytigrist, a Ha-I sabb remekművét ad Urániában csütörtökön szerdán és csütörtökön mek, pénteken és szo

Zsák, Vétel!

Kölesöntézet javi saját cégjelzésű bere Timisoara, II Piata Timisoara-Fabrica.

Engros

Karlsbadi porcellán edények, tábla-üveg.

lámpaárul nyiségben

AUSLÄND

Cluj, Pia (Széchenyi-

Mégis csak CZINK fest, tisztít vegyileg legszebben, legolcsóbban Cluj

TUNGSRAM A legjobb villanykörte Mindenütt kapható!

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Heti műsor

Kedd: Végállomás. (Ujdonság, először. Kezdeté 8 órákor. Premier helyárrakkal. Premier bérlet 52. Sorozat sz. 398.)

Szerda: Végállomás. (Ujdonság, másodszor. Kezdeté 8 órákor. Rendes helyárrakkal. Napi bérlet 131. B. Sorozat sz. 394.)

Csütörtök: Rigoletto. (Sándor Erzsi vendégszínházzal. Felemelt helyárrakkal. Bérletszűnetben. Kezdeté 8 órákor. Az előadás kezdetén a nézőterre vezető ajtókat bezárják. Sorozatszám 395)

A színházi iroda hírei.

A végállomás. A végállomás előadásában a drámai személyzet oszlopnak valamennyi tagja részt vesz, a szerepeket Poór Lili, Táray Ferenc és Cselle Lajos fogják játszani. Külön érdekessége a végállomás előadásainak az a divatrevü, ami a harmadik felvonásban lesz.

Sándor Erzsi — a Rigolettóban. Óriási az érdeklődés Sándor Erzsi csütörtök esti föllépése iránt: Verdi Rigolettoja fog színrekerülni és a művésznő legparádésabb szerepét Gildát fogja énekelni.

Nagy Ilonka Juliája. Shakespeare-est lesz pénteken a Magyar Színházban. Romeo és Julia fog színrekerülni rendes bérletfolyamban és rendes helyárrakkal Juliát vendégeként Nagy Ilonka fogja játszani.

Sándor Erzsi és Burián együttes föllépése. Szombaton este Puccini Bohémélete kerül színre. Ez lesz az idei évad legszenzációsabb operaelőadása, mert együtt fog föllépni Sándor Erzsi és Burián Károly. Sándor Erzsi Mimit, Burián Radolpheot fogja játszani.

A mozgók műsora

Egész sorát a filmujdonságoknak hirdetik a mozgókép-színházak e heti műsorai. A legkiemelkedőbbek: A Tűzfészek tragédia. A Tűzfészek kedden az Urániában, szerdán az Egyetem-mozgóban kerül színre. Az állat az emberben kedden az Apollóban. A gyöngyhercegnő, Dumas Sándor filmregénye kedden az Egyetem-mozgóban, szerdán az Urániában látható. A Frou-Frou csütörtökön kerül színre az Egyetem-mozgóban, ugyancsak az Egyetem-mozgóban adják pénteken a Végzet utja amerikai filmujdonságot. Szombaton és vasárnap a Nősténytigrist, a Ha-Ra-Fi állatfilmek leghatalmasabb remekművét adják. A smaragdköves nő az Urániában csütörtökön és pénteken. Az Apollóban szerdán és csütörtökön a Fella az elhagyott gyermek, pénteken és szombaton a Lelkelen szépség.

Zsák, Ponyva

Vétel! 1424 Eladás! **Albala Izsó**
Kölesönintézet javítóműhely saját cégjelzésű berendezéssel
Timisoara, Piata Traian 2. Sürgőnycim: Albala, Timisoara-Fabrica. Interurban telefon: 60 sz.

Engros

Endetail

Karlsbadi porcellán edények, tábla-üveg.

Mindentféle poharak, demyonok, palackok,

lámpaárak bármilyen mennyiségben legelőnyösebben

AUSLÄNDER LAJOSNÁL

Cluj, Piata Mihailu Viteazul (Széchenyi-tér) 39. Telefon 954 1353

KAISER-BORAX

Lemosás
Mindenkinek nagy
Áldás

A kolozsi sósfürdő megnyílik június 1-én

Vize ép olyan jó, mint a hallei és reichenhalli fürdőké.

Zsák, Zsineg, Ponyva Havas Dezső Timişoara.

Városzerte feltűnést keltenek olcsóságuknál és jó minőségükkel fogva

W. Heller, Weizen Molnár és Molnár

divatárúháza
Cluj—Kolozsvár,
Calea Regele Ferdinand 6
legújabb nyári divatkülönlegességei:

120 cm. széles sima grenadinok minden színben	61
Sima zephirek minden színben	49
Legújabb mintájú szintarító mosóvoalok	55
Duplaszéles csikos divatanyagok	140

Schönberger, Splitz & Co.

Modern üvegesiszolda és tükönárugyár
PÉCHY ÉS TÁRSA
ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD), STR. SAGUNA (KAPUCINUS-U.) 20

Készíti a legszebb tükroket és butor-üvegeket minden méretben és mennyiségben! Kérjen árajánlatot

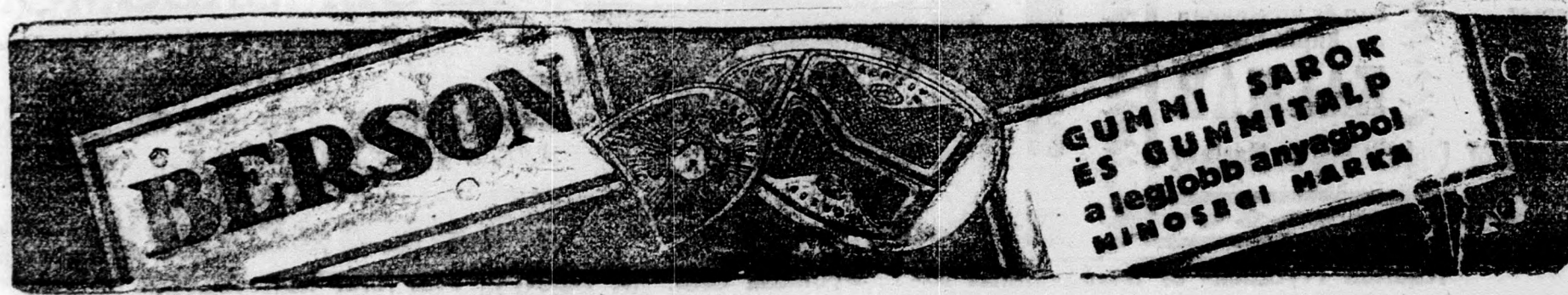
Kolozsvár legforgalmasabb utcájában **Üzlethelyiség berendezéssel azonnalra átadó.**
Ajánlatokat „Üzlethelyiség” jellegre Lloyd Express-Cluj str. Iuliu Maniu 4 továbbít

10.000 zsák márványgolyó
érkezett 1358
Eisenstädter Fülöp és Tsa
cégnél Cluj, str. Regina Maria (Deák F.-u.) 13. Gummi labda, gyermekkocsi, nürnbergi és galanterie cikkek nagyban is állandóan kaphatók.

SAFRUTH LIBRÁRIA CLUJ
„HAOLAM” — „העולם”
A cionista világszervezet héber nyelvű hetilapjára előfizetéseket felvevő a SAFRUTH.
Május havi előfizetési díj 45 lei, portó 5 lei. Egyes szám ára 12 lei.
Ugyanott megrendelhető Giasner Moses főrabbi fényképe (Palesztinába utazása előtti felvétele). A képet 30 lei beküldése ellenében franco szállítjuk. Egy ügyes tanulófiú fizetésével felvételik.

Szép,
jó és
olcsó
vászoncipő
csak
BATA-nál
kapható
Cluj, Fötér 9 sz.

május 15.
T
zések
Kelet tudósító-
dménnyel vég-
sek. Meglepe-
Spárta vere-
Aesculap
végződött a
0.
csapat legjobb
mely külön-
ea győzelmével
tilusos kombi-
kapuját csak a
lövészekkel. A
tkezett, mely
akadt. A má-
de csatárai
z Univerzitatea
Deutsch, Guga
Végh-testvérek
gezte feladatát.
(3:0).
az előrelátható
eredményezte,
önfeláldozással
i. A Haggybor
rködtetett stílu-
ndóan védeke-
vált Reményi,
ja. A második
ölt ér el Mózes
dóan a munkás
gszenek a gól-
édekező KMTE-
védeni kapuját.
ovits és Braun
den egyes tagja
got lelkesedéssel
kodott.
(0:0).
alyu bajnokság
esculapnak sike-
dönteni e így a
a Nagyenyedi
ria 3:1 arányu
épeességü CFR
patuk eldöntet-
gyvárad ifjuság
usági válogató
0 (1:0).
Makabbea me-
került ki 2:
arányban győzt
ntetlenül mérkő
arányban győzöt
közést megelőz
uj rekordot áll
redményei nag
voritja, az UT
TE 2:1 (0:1)
révén, a más
és Katzer révén
AC 3:1 (1:0)
nagy meglepetés
budapesti zsidó
3:0 arányba
sek, tornacikke
& Co. sportár
Kossuth Lajos
avítását vállalja
an Cluj
villanykörte
kapható.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavanként 2 lei. Vastagabb betűvel szedett szavak 3 lei. Legkisebb apróhirdetés díja - 10 szög - 20 lei. Jellegesen hirdetésre semminemű felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetésnél a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbíthatnak. Erre a célra a hirdetési díjon kívül 2 lei 60 bani bélyegköltésig fizetendő.

Van szerencsém nagy-
érdemű közönség szives
tudomására adni, hogy a
Fürstenhof vendéglőt
Franzenbadban május
hó 15-én megnyitottam.
Elsőrangú és szigorúan
köser konyhával. Tiszte-
lettel Simon Raab, Josef
Nagel vendéglős veje
Wienből. 5591

Márkné Klein Sári
Kisvendéglőjét Oláhszentgyörgyön
máj. 15-én megnyitotta.
5592

Oláhszentgyörgyön
máj. 15-én orth. vendéglőt
nyitottam. Grün. 5593

Mérlegképes köny-
velő, perfekt német-
magyar levelező állást
keres, lehetőleg műszaki
szerszám és vasszakmá-
ban esetleg utazói állást
is elfogad. Leveleket:
„Önálló munkaerő“
jeligére a kiadóba kér.
5594

Egy drb. kopirprés
teljesen vasból, alig hasz-
nált állapotban eladó.
Cím a kiadóhivatalban.

Borbereki fürdőhe-
lyen vendéglőt nyitok. Kleinné.

Valcsele (Előpatak)
fürdőhelyen vendéglőt
nyitok. Kleinné. 5557

Egy „Ujlaki“ hasz-
nált írógép eladó az Uj
Kelet kiadóhivatalában.

Perfekt gyors- és gép-
író román és német
nyelvtudással azonnala
állást keres. Szives meg-
kereséseket „2000“ jel-
igére a kiadóba kér. 5583

Naponta triss uradalmi
tehéntej kapható reggel
9-10 között. Nagyobb
vételnél házhoz szállítjuk.
Bognár és Szántó Eerdélyi
Kereskedelmi R. T.
Gazdasági Osztálya. Calea
Reg. Ferdinand 70. 5596

Kenyérhaját keresek
megvételre, nagyobb
mennyiségben is. Pata-
utca 34.

Nyolchónapos valódi
farkaskutya eladó. Cim
a kiadóban.

Szalámit postán
utánvét mellett pontosan szállít
Winkler Mó - szalámipára
Cluj, Piata M. Viteazul (Széchenyi-tér) 39 sz.
Tel. 12-90. Árjegyzék és -kiváratra ingyen

Épületüvegezés képkeretezés,

kávéházi, vendéglői, ház-
tartási cikkek, demionok,
táblatüveg, lámpaárúk és
porcellánedényekből leg-
olcsóbb beszerzési forrás

Ausländer Rudolfnál

Cluj-Kolozsvár (v. Ferenc
József-ut) Calea Reg. Fer-
dinand 37. szám alatt, az
„Uránia“-palota mellett.
Engros! Endetail!

Nagy mennyiségben érkezett:

Maister Lucius és Badische Anilinek

Sósav	valamint minden-
Kénsav	nemű festék- és
Szalámiaszesz	fűszerárú előnyös
Ablaktapasz (git)	árak mellett nagy-
Firnisz	ban és kicsinyben
Tavotta	kaphatók.
Olajok	
Enyv	
Kefearuk	

KALMÁR

Áruforgalmi R.-T. Cluj str. Regina Maria 42

Agyag és Vegyipar Rt. Szatmár

Gyárt: bőrenyvet, csontenyvet, csontzsirt,
műtrágyát, szappant, kocsikenőcsőt, gép-
zsirt, téglát stb. Vesz: csontot, száraz
és vizes húsleves, nyers és olvasztott
faggyút

ARTES

szövőművészeti műhely, Cluj
Strada Regala (Majális-u.) 33.

Készíti a legkényesebb igényeket is kielégítő
perzsa és szmyrna szőnyeget
Vállalja az összes keleti technikájú szőnyegek
szakkerü javítását. 1540

Uj rövidáru üzlet!

Husz év óta fennálló miderkészítő üzle-
temet rövid- és divatáruval kibővíttem 1543

Rosenzweig E. párisi mellfűző műterme Cluj, str. Reg. Maria 6

Golyós csapágyak

F. & S. Schweinfurt a. M. féle gyártmányú a leg-
jobbak. Kaphatók minden méretben 1583

Emil Blaga Cluj

Szétküldés országszerte!
Kiváratra árjegyzékkel szolgál!

NUSSBAUM TESTVÉREK

TG.-MUREŞ MAROSVÁSÁRHELY
Telefon interurban 200
Eladás csak viszonteladóknak!

Erdélynek legdusabban felszerelt rövid-, nürn-
bergi-, díszmü- és játékaru nagykereskedése

CHARGEURS ★ REUNIS ★

Legnagyobb francia
Délamerikai vonal
Vezérképviselőt Nagyrománia részére
ADOLF SALOMON FIA
Bucureşti, Str. Paris 14
Hajóra szállás:
Hamburg, Havre és Bordeaux-ban
Kiváló kiszolgálás, nagy kényelem, elsőrangú ellátás,
gyors utazás, külön kajutók. 1542

GARDI és TARSÁ

tényképészeti műtermei
Cluj-Kolozsvár, str. Saguna
(v. Bartha Miklós-utca) 13

Portrék,
gyermekportrék,
nagyítások

Telefon 21. **Ládagyár** Fiktizlet:
Egeres
Mindennemű ládákat és fadobozokat összeszegezett
és szétzedett részeken megrendelésre azonnal
készít és szállít a legolcsóbb napi áron 1361

Sajovics és Lebovits

fakerekedő
és ládagyár
Cluj, Strada Cernuşti (volt Kajántól-ut) 1 szám

férfidivatkülönlegességek

SZERKESZTŐ
HIVATAL
Cluj, Kolozs-
L. Pop (Br
Telefon: S
és kiadóhiv
Zs. N. Sz.
A kéziratok
szerkesztős
zendők. Ké
adunk

Cluj-Kolo

Zsidó
ajtaján: a
lej mindős
fizeti, mer
is resteli.
mondván:
mat szolgál
szervezeté.
kik külön
Palesztina-
egység gon
Nekil
dóknak, ny
szóval.

A sél
egész világ
tására, mel
ják. Ezek a
ciai munká
palesztinai
éretté a Ny
ciója szám
vezetői, W
többiek m
munkáiban,
ság jogait, s
nemzetközi

Tudju
Wilson és
adta ki, P
honosítási
Wilson és
kitünő dipl
jutott siker
A Pale
állandó kér
kell legyen
világ diplom
megőrizni,
nát a zsidó

A sék
mint ahogy
itették oda
ságnak; —
mindenkié,
Palesztina v
Am e
zsidóság egy
cionistákat.
lesztináért v
tináért van.
munka politi
szervezet vég
az első, mely
elsőik, kik e
tették.

De am
adta a testvé
vonnai a Pa
kisajátítani n
egységes, az
számára tett
tináért való a
a zsidó ügy
lásában való
tikai jelszó,
ságnak az eg
hogy: nihil
semmi sem le
ami a zsidósá
És ezért
cionisták szám
cionisták adt